

**Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри менеджменту
та освітніх технологій від 29 червня 2026 року №5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
Протокол засідання Вченої ради
ХОШПО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 2

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації керівних та педагогічних працівників ЗЗСО

**«ПІДГОТОВКА ВНУТРІШНІХ ЕКСПЕРТІВ З ПИТАНЬ
САМООЦІНЮВАННЯ ОСВІТНІХ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ
У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»**

Розробник(и): Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка (*Гуменюк Віра Василівна*, завідувач кафедри менеджменту та освітніх технологій, кандидат педагогічних наук, доцент; *Білошицький Сергій Володимирович*, професор кафедри менеджменту та освітніх технологій, доктор політичних наук, доцент; *Мітягіна Світлана Сергіївна*, методист науково-методичного центру виховної роботи, позашкільної освіти та моніторингових досліджень).

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей керівних та педагогічних працівників ЗЗСО /Самооцінювання освітніх і управлінських процесів та підготовка ЗЗСО до проходження інституційного аудиту.

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12. 2031.

Рецензенти:

Андрій ГУЛЕВАТИЙ, декан факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, кандидат психологічних наук, доцент.

Олеся ПРУС, директор КЗ ЗСО «Ліцей № 4 імені Павла Жука» Хмельницької міської ради, кандидат філософських наук.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми підвищення кваліфікації зумовлена необхідністю формування (розвитку) внутрішньої системи забезпечення якості освіти (ВСЗЯО) в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Формування ВСЗЯО в ЗЗСО є обов'язковою вимогою ст. 41 Закону України «Про освіту». До цієї діяльності мають долучатися всі учасники освітнього процесу. При цьому особлива відповідальність покладається на адміністрацію закладу освіти та провідних педагогів, які включаються до складу робочих груп з формування ВСЗЯО або розвитку її окремих компонентів, етапів та елементів (дотримання принципів академічної доброчесності, самооцінювання освітніх та управлінських процесів, моніторингів якості освіти або освітньої діяльності тощо). Ці працівники ЗЗСО мають розуміти вимоги відповідного законодавства та досконало володіти процедурними аспектами реалізації зазначеної державної політики в галузі освіти.

Цільова група: керівники та педагогічні працівники, котрі входять до складу робочих груп з формування ВСЗЯО; робочих (експертних) груп з проведення самооцінювання освітніх та управлінських процесів (СОУП); груп творчих педагогів з проведення моніторингових та соціологічних досліджень у ЗЗСО.

Обсяг (тривалість): 72 години (2,4 кредита ЄКТС).

Особливості реалізації програми: програма реалізується протягом двох тижнів (10 робочих днів) за розкладом та графіком, що узгоджується із суб'єктом підвищення кваліфікації. Реалізація програми ґрунтується на поєднанні теоретичних занять та практико-орієнтованих форм роботи.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна, очно-дистанційна, на базі замовника).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійної компетентності керівних та педагогічних працівників ЗЗСО щодо створення ВСЗЯО; підготовки закладу освіти до проведення інституційного аудиту; організації проведення самооцінювання освітніх та управлінських процесів; проведення моніторингу якості освітньої діяльності та якості освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. Дослідити нормативно-правову базу, що регламентує питання проведення інституційного аудиту, самооцінювання (внутрішнього аудиту), моніторингу якості освіти та соціологічних досліджень.

2. Опанувати порядок проведення інституційного аудиту та СОУП, підготовки відповідного документаційного забезпечення.

3. Оволодіти методикою оцінювання освітніх і управлінських процесів (рівні оцінювання ЗЗСО щодо дотримання вимог/правил організації освітніх і управлінських процесів та ВСЗЯО; збір та узагальнення інформації; оцінювання показника вимірювання, індикатора, критерію, вимоги/правила, напрямку та діяльності ЗЗСО загалом).

4. Отримати досвід заповнення «Форми спостереження за освітнім середовищем», «Форми вивчення педагогічної діяльності», «Форми вивчення документації»; інтерв'ювання керівників, практичних психологів, соціальних

педагогів та представників учнівського самоврядування; заповнення опитувального аркушу керівника; опитування учасників освітнього процесу (педагогічних працівників, здобувачів освіти та їхніх батьків) під час проведення СОУП.

5. Сформувати навички оформлення звіту про проведення СОУП (заповнення висновку про якість освітньої діяльності та ВСЗЯО, надання рекомендацій щодо вдосконалення діяльності закладу освіти).

6. Ознайомитися із сервісами інформаційно-аналітичної системи EvaluEd для проведення ІА та СОУП.

7. Ознайомитися з методичними рекомендаціями щодо порядку проведення процедури СОУП у ЗЗСО (формування експертної групи, методика проведення, вибір моделі, рекомендації щодо покрокової реалізації, документаційне забезпечення).

8. Розробити проекти положень про проведення СОУП та про внутрішній моніторинг якості освіти в ЗЗСО.

9. Визначити теми моніторингових досліджень, рекомендовані МОН України та перспективні для ЗЗСО.

10. Опанувати технологію розроблення програми моніторингового дослідження відповідно до його науково-методологічного забезпечення. Розробити шаблон програми дослідження.

11. Ознайомитися з технологією проведення моніторингового дослідження (реалізація програми, етапування, співпраця з учасниками дослідження тощо).

12. Сформувати (розвинути) навички здійснення узагальнення, аналізу та інтерпретації зібраних даних, вироблення практичних рекомендацій, організації обговорення та оприлюднення результатів.

13. Сформувати (розвинути) навички розроблення анкет із використанням питань різних типів; адаптації запозичених інструментів (анкет) до дослідницьких потреб організаторів опитування; апробації дослідницьких інструментів (анкет).

14. Ознайомитися зі специфікою проведення фокус-групових досліджень (ФГД), їх потенціалом та обмеженнями у порівнянні з технологією анкетного опитування.

15. Отримати навички розроблення програми (сценарії) ФГД, проведення дослідження, модерування, фіксації результатів, заповнення підсумкових протоколів, підготовки висновків та практичних рекомендацій.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

компетентність стратегічного управління закладом освіти;

компетентність забезпечення якості освітньої діяльності та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

компетентність організації діяльності закладу освіти на засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти;

компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства; здатність до навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

Знання й розуміння:

поняття про систему якості освіти в Україні (ЗСЗЯО та ВСЗЯО);

сутності інституційного аудиту ЗЗСО як комплексного зовнішнього оцінювання освітніх і управлінських процесів та дотримання вимог законодавства;
методологічного взаємозв'язку ІА та СОУП;
нормативно-правової бази проведення ІА та СОУП;
порядку проведення ІА та СОУП;
методики оцінювання освітніх і управлінських процесів;
рівнів оцінювання ЗЗСО щодо дотримання вимог/правил організації освітніх і управлінських процесів та ВСЗЯО;
механізму збору та узагальнення інформації під час ІА та СОУП;
порядку оформлення звіту, надання рекомендацій та формування справи за результатами проведення ІА та СОУП;
організації діяльності експертів із заповнення «Форми спостереження за освітнім середовищем», «Форми вивчення педагогічної діяльності», «Форми вивчення документації» під час проведення ІА та СОУП;
організації діяльності експертів з інтерв'ювання керівників, практичних психологів, соціальних педагогів та представників учнівського самоврядування ЗЗСО;
організації опитування учасників освітнього процесу (педагогічних працівників, учнів та їхніх батьків) під час проведення ІА та СОУП;
порядку проведення СОУП у ЗЗСО (процесу формування експертної групи, методики проведення, вибору моделі, рекомендацій щодо покрокової реалізації, документаційного забезпечення);
поняття про внутрішній моніторинг якості освіти (освітньої діяльності) в ЗЗСО;
напрямів моніторингових досліджень, рекомендованих нормативною базою до проведення в рамках формування ВСЗЯО в ЗЗСО;
пріоритетів у визначенні напрямів моніторингових досліджень, актуальних для сучасних ЗЗСО;
сутності соціологічного підходу до вивчення стану освіти та місця соціології в процедурах ІА, СОУП та МЯО;
потенціалу фокусованого групового інтерв'ю (ФГІ, ФГД, фокус-групи) як методу збору соціологічної інформації.

Уміння:

використовувати отриману інформацію під час проведення ІА та СОУП для оцінювання педагогічної діяльності та підготовки висновків та рекомендацій;
використовувати отриману інформацію під час проведення ІА та СОУП для оцінювання освітніх і управлінських процесів, дотримання вимог законодавства та підготовки висновків та рекомендацій;
використовувати інформаційно-аналітичну систему EvaluEd для проведення ІА та СОУП;
розробляти та удосконалювати внутрішньошкільне положення про проведення СОУП в ЗЗСО (з методичним та інструментальним наповненням);
розробляти та реалізовувати програми внутрішніх моніторингів якості освіти;
співпрацювати з учасниками дослідження впродовж здійснення моніторингу;

застосовувати методи моніторингових досліджень (опитування у формах анкетування та інтерв'ювання, тестування, спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю, фокус-група, аналіз документації, аналіз статистичних даних про стан системи освіти за встановленими формами звітності);

обирати методи за доцільністю та можливістю застосування з огляду на реальні ресурси закладу освіти; комбінувати методи дослідження;

здійснювати науково-методологічне забезпечення моніторингу (формування вимог, критеріїв та індикаторів; вибір методів та розроблення інструментарію);

узагальнювати, аналізувати та інтерпретувати зібрані дані; виробляти рекомендації; обговорювати та оприлюднювати результати;

проводити процедуру СОУП у вигляді моніторингу освітніх та управлінських процесів;

розробляти та удосконалювати внутрішньошкільне положення про проведення внутрішнього моніторингу якості освіти;

заповнювати опитувальники, рекомендовані для проведення ІА та СОУП (опитувального аркуша для керівника, анкети для педагогічного працівника, анкети для батьків, анкети для учнів);

визначати місце соціологічних процедур (досліджень) у формуванні ВСЗЯО, менеджменті ЗЗСО та педагогічній діяльності;

розробляти, адаптовувати та апробувати опитувальники (анкети);

визначити потенціал та обмеження ФГД у порівнянні з технологією анкетного опитування, інтеграції ФГД у процедури МЯО та СОУП;

розробити шаблон програми ФГД та програму ФГД;

проводити ФГД, модерувати, фіксувати результати, заповнювати підсумкові протоколи, готувати висновки та практичні рекомендації;

розробляти та удосконалювати положення про соціологічну та моніторингову службу ЗЗСО;

організовувати та планувати роботу соціологічної та моніторингової служб ЗЗСО.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Під час проходження курсів по завершенні кожного з трьох навчальних модулів передбачається проходження здобувачами освіти контролю знань у вигляді тестування. Кожен тест складається з 20 запитань. Правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

Максимальна кількість балів за проходження всіх контрольних тестів – 60.

Під час підсумкової конференції здобувачі освіти можуть отримати додатково 5 балів за презентацію власних методичних розробок.

Загальний прохідний бал, необхідний для отримання документа про підвищення кваліфікації, – 40 (66%).

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво.

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3-х тематичних модулів.

Модуль 1. Державна політика щодо забезпечення якості освіти в Україні. Інституційний аудит та самооцінювання як комплексні процедури вивчення й оцінювання освітніх і управлінських процесів та ефективності ВСЗЯО в ЗЗСО.

Модуль 2. Моніторингові дослідження як чинник формування й розвитку ВСЗЯО в ЗЗСО. Моніторингова складова інституційного аудиту та самооцінювання.

Модуль 3. Соціологічні дослідження як чинник формування й розвитку ВСЗЯО в ЗЗСО. Соціологічна складова інституційного аудиту, самооцінювання та моніторингів якості освіти.

Під час проходження курсів по завершенні кожного з трьох навчальних модулів передбачається проходження слухачами контролю знань у вигляді тестів. Кожен тест складається з 20-ти запитань. Правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів за проходження усіх контрольних тестів – 60. Під час підсумкової конференції здобувачі освіти можуть отримати додатково 5 балів за презентацію власних методичних розробок. Загальний прохідний бал, необхідний для отримання документа про підвищення кваліфікації, – 40 (66%).

Учасники, котрі успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 72 год., із них: 27 год. – лекційні заняття, 40 год. – практичні роботи, 5 год. – контрольні заходи (тестування та конференція з обміну досвідом).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Державна політика щодо забезпечення якості освіти в Україні. Інституційний аудит та самооцінювання як комплексні процедури вивчення й оцінювання освітніх і управлінських процесів та ефективності ВСЗЯО в ЗЗСО					
Тема 1.1. Поняття про систему якості освіти в Україні. Зовнішня система забезпечення якості. Внутрішня система забезпечення якості освіти в ЗЗСО	2				2
Тема 1.2. Інституційний аудит у ЗЗСО як комплексне зовнішнє оцінювання освітніх і управлінських процесів та дотримання	2				2

вимог законодавства. Зв'язок інституційного аудиту й самооцінювання					
Тема 1.3. Нормативно-правова база проведення інституційного аудиту та самооцінювання	2	2			4
Тема 1.4. Акти законодавства у сфері освіти, дотримання яких перевіряється під час інституційного аудиту	2				2
Тема 1.5. Методика оцінювання освітніх і управлінських процесів під час проведення інституційного аудиту. Рівні оцінювання	1	1			2
Тема 1.6. Оцінювання освітнього середовища: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів	1	1			2
Тема 1.7. Оцінювання процесу оцінювання здобувачів освіти: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів		2			2
Тема 1.8. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів	1	1			2
Тема 1.9. Аналіз та інструментарій оцінювання навчального заняття	1	1			2
Тема 1.10. Оцінювання управлінських процесів: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів	1	1			2
Тема 1.11. Інформаційно-аналітична система EvaluEd для інституційного аудиту і	1	1			2

самооцінювання освітніх та управлінських процесів ЗЗСО					
Тема 1.12. Самооцінювання освітніх і управлінських процесів у ЗЗСО: нормативно-правові вимоги та загальні методичні рекомендації	1	1			2
Тема 1.13. Порядок проведення самооцінювання в ЗЗСО: формування експертної групи, методика проведення, вибір моделі, рекомендації щодо покрокової реалізації		2			2
Тема 1.14. Розроблення положення про проведення самооцінювання освітніх і управлінських процесів у ЗЗСО		2			2
Контроль знань за модулем				1	1
Разом за модулем	14	16		1	31
МОДУЛЬ 2. Моніторингові дослідження як чинник формування й розвитку ВСЗЯО в ЗЗСО. Моніторингова складова інституційного аудиту та самооцінювання					
Тема 2.1. Зв'язок між інституційним аудитом, процедурою самооцінювання, моніторингом якості освіти та соціологічними дослідженнями. Загальне поняття про моніторинг та моніторинг якості освіти	2				2
Тема 2.2. Моніторинг якості освіти: нормативно-правове поняття та вимоги до проведення. Положення про проведення внутрішнього моніторингу якості освіти в ЗЗСО	1	1			2
Тема 2.3. Тематика моніторингових досліджень у ЗЗСО. Планування МЯО в	2				2

стратегічному та щорічному планах. Положення про моніторинговий центр ЗЗСО					
Тема 2.4. Основні етапи проведення моніторингового дослідження. Вимоги до змісту та структури програми моніторингу якості освіти	1	1			2
Тема 2.5. Розроблення науково-методологічної складової програми моніторингу якості освіти: визначення вимог, критеріїв, індикаторів, методів, інструментів		2			2
Тема 2.6. Розроблення програми внутрішнього моніторингового дослідження за актуальним для ЗЗСО напрямом		4			4
Тема 2.7. Аналітичне опрацювання результатів внутрішніх моніторингів якості освіти. Формулювання висновків, вироблення практичних рекомендацій, підготовка звітів. Формування бази даних МЯО		2			2
Контроль знань за модулем				1	1
Разом за модулем	6	10		1	17
МОДУЛЬ 3. Соціологічні дослідження як чинник формування й розвитку ВСЗЯО в ЗЗСО. Соціологічна складова інституційного аудиту, самооцінювання та моніторингів якості освіти					
Тема 3.1. Соціологічні дослідження в ЗЗСО: нормативно-правові вимоги, функції, види. Організаційні аспекти проведення соціологічних досліджень. Положення про соціологічну службу ЗЗСО	1	1			2
Тема 3.2. Анкетне опитування в ЗЗСО: розроблення інструментів (вимоги до анкет, типи	1	1			2

питань, алгоритм створення анкети)					
Тема 3.3. Фокус-групові дослідження в ЗЗСО як різновид соціологічного дослідження: нормативно-правова база, сутність, мета, організація та проведення	2				2
Тема 3.4. Проведення тренувального ФГД зі слухачами навчальної групи за актуальною для ЗЗСО темою		2			2
Тема 3.5. Аналітичне опрацювання результатів тренувального ФГД зі слухачами навчальної групи. Підготовка звіту про ФГД		2			2
Тема 3.6. Соціологічні процедури та інструменти в рамках інституційного аудиту та процедури самооцінювання. Технології підвищення рівня соціологічної культури учасників освітнього процесу	1	1			2
Тема 3.7. Розроблення анкети для проведення опитування за актуальним для ЗЗСО напрямом		2			2
Тема 3.8. Анкетне опитування в ЗЗСО: апробація інструментів, їх добір та адаптація		4			4
Соціологічне дослідження зі здобувачами освіти		1			1
Контроль знань за модулем				1	1
Разом за модулем	5	14		1	20
Настановні та підсумкові заходи					
Настановне заняття	2				2
Підсумкова конференція				2	2

Усього	27	40		5	72
--------	----	----	--	---	----

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Державна політика щодо забезпечення якості освіти в Україні. Інституційний аудит та самооцінювання як комплексні процедури вивчення й оцінювання освітніх і управлінських процесів та ефективності ВСЗЯО в ЗЗСО

Тема 1.1. Поняття про систему якості освіти в Україні. Зовнішня система забезпечення якості освіти. Внутрішня система забезпечення якості освіти в ЗЗСО

Якість освіти та якість освітньої діяльності, їх забезпечення – ключовий аспект державної політики у сфері освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Мета функціонування системи забезпечення якості освіти. Складові системи забезпечення якості освіти: система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти. Законодавча та концептуальна основи розбудови системи якості освіти на національному та інституційному рівнях. Функції зовнішнього контролю та внутрішнього моніторингу ефективності діяльності закладу загальної середньої освіти. Алгоритми створення та розвитку внутрішньої системи забезпечення якості.

Тема 1.2. Інституційний аудит у ЗЗСО як комплексне зовнішнє оцінювання освітніх і управлінських процесів та дотримання вимог законодавства. Зв'язок інституційного аудиту й самооцінювання

Інституційний аудит як комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів у ЗЗСО. Плановий та позаплановий інституційний аудит. Напрями оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Етапи інституційного аудиту. Результати інституційного аудиту. Інституційний аудит як інструмент підтримки закладу освіти у підвищенні якості його діяльності. Аналізування взаємозв'язку між процедурами зовнішнього незалежного оцінювання та внутрішнього самооцінювання діяльності школи.

Тема 1.3. Нормативно-правова база проведення інституційного аудиту та самооцінювання

Інституційний аудит та самооцінювання - ключові інструменти внутрішньої та зовнішньої системи забезпечення якості освіти, які регламентуються профільними законами України, наказами Міністерства освіти і науки України, нормативними актами Державної служби якості освіти. Системний огляд чинних нормативно-правових актів, що регламентують порядок проведення, терміни, правові наслідки проведення процедур зовнішнього і внутрішнього оцінювання освітніх та управлінських процесів у закладі освіти, а також дотримання закладом вимог законодавства у сфері освіти. Порядок проведення інституційного аудиту та

інші нормативно-правові документи. Права та обов'язки адміністрації ЗЗСО і членів експертної групи під час аудиту. Юридична захищеність та правомірність дій керівника закладу.

Тема 1.4. Акти законодавства у сфері освіти, дотримання яких перевіряється під час інституційного аудиту

Наказ Державної служби якості освіти України від 06.09.2021 р. № 01/11-57 «Про затвердження переліку актів законодавства у сфері освіти, дотримання яких перевіряється під час проведення інституційного аудиту та позапланової перевірки». Аналіз переліку нормативних актів та плану проведення перевірки додержання закладом освіти вимог законодавства. Розгляд і аналізування типових порушень, які фіксуються під час аудитів, та шляхи їх превентивного усунення. Використання даних матеріалів для проведення внутрішнього аудиту дотримання закладом освіти вимог законодавства.

Тема 1.5. Методика оцінювання освітніх і управлінських процесів під час проведення інституційного аудиту. Рівні оцінювання

Методологічні підходи та алгоритми оцінювання освітніх і управлінських процесів у закладі освіти. Кількісний розподіл вимог/правил, критеріїв, індикаторів за напрямками оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу загальної середньої освіти. Взаємозв'язок напрямів оцінювання, вимог/правил, критеріїв, індикаторів, методів збору інформації та інструментарію. Збір та узагальнення інформації, отриманої під час спостереження, опитування та вивчення документації. Оцінювання, його особливості. Основні методи збору інформації: опитування учасників освітнього процесу (анкетування та інтерв'ю); спостереження (за освітнім середовищем та проведенням навчальних занять); вивчення документації. Інструменти, їх використання, зокрема: форма вивчення документації; форма спостереження за проведенням навчального заняття; форма спостереження за освітнім середовищем. Особливості проведення опитування (інтерв'ю та анкетування). Обробка результатів анкетування учнів, батьків, педагогічних працівників. Чотири рівні оцінювання освітньої діяльності.

Тема 1.6. Оцінювання освітнього середовища: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів

Освітнє середовище закладу освіти. Забезпечення комфортних і безпечних умов навчання та праці. Створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації. Формування інклюзивного, розвивального, мотивуючого до навчання освітнього простору. Форма спостереження за освітнім середовищем. Комплексний аналіз умов, у яких здійснюється освітній процес, включаючи безпеку, інклюзивність, безбар'єрність, матеріально-технічне забезпечення ЗЗСО. Інструменти оцінювання: анкети для учасників освітнього процесу, протоколи спостережень, форми інтерв'ювання. Методика узагальнення даних для виявлення прихованих ризиків в інфраструктурі закладу. Використання результатів оцінювання в прийнятті управлінських рішень для подальшого системного проектування та коригування освітнього середовища.

Тема 1.7. Оцінювання процесу оцінювання здобувачів освіти: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів

Система оцінювання здобувачів освіти. Наявність відкритої, прозорої і зрозумілої для здобувачів освіти системи оцінювання їх навчальних досягнень. Спрямованість системи оцінювання на формування у здобувачів освіти відповідальності за результати свого навчання, здатності до самооцінювання. Опрацювання та аналізування критеріїв оцінювання академічних досягнень учнів як одного з чотирьох ключових напрямів аудиту. Вироблення моделі прозорої, зрозумілої та справедливої системи оцінювання в закладі, що стимулює мотивацію школярів. Опрацювання методики перевірки відповідності внутрішніх критеріїв оцінювання державним стандартам та принципам академічної доброчесності.

Тема 1.8. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів

Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників. Специфіка експертного оцінювання планування педагогами своєї діяльності, використання сучасних освітніх підходів до організації освітнього процесу з метою формування ключових компетентностей здобувачів освіти, застосування сучасних технологій, налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, працівниками закладу освіти. Постійне підвищення професійного рівня і педагогічної майстерності педагогічних працівників. Організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності. Інструментарій для оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників. Використання аналітичних матеріалів та узагальнених результатів для оптимізації системи внутрішньої методичної підтримки та кадрового менеджменту.

Тема 1.9. Аналіз та інструментарій оцінювання навчального заняття

Практичні аспекти відвідування та аналізу навчальних занять внутрішніми і зовнішніми експертами. Використання уніфікованої форми спостереження за навчальним заняттям для збору об'єктивних даних. Маркери спостереження під час відвідування навчальних занять: розвиток і формування ключових компетентностей; робота учнів під час проведення навчального заняття; оцінювання результатів навчання учнів під час заняття; спрямованість заняття на формування суспільних цінностей; використання інформаційно-комунікаційних технологій, обладнання, засобів навчання; комунікація з учнями; організація роботи з учнями з ООП. Перегляд уроку та його аналіз відповідно до форми спостереження за навчальним заняттям.

Тема 1.10. Оцінювання управлінських процесів: інструментарій, методи збору інформації, аналіз та узагальнення результатів

Управлінські процеси закладу освіти. Наявність стратегії розвитку та системи планування діяльності закладу, моніторинг виконання поставлених цілей і завдань. Формування відносин довіри, прозорості, дотримання етичних норм. Ефективність кадрової політики та забезпечення можливостей для професійного розвитку педагогічних працівників. Організація освітнього процесу на засадах людиноцентризму, прийняття управлінських рішень на основі конструктивної співпраці учасників освітнього процесу, взаємодії закладу освіти з місцевою громадою. Формування та забезпечення реалізації політики академічної

добросовісності. Критерії, індикатори оцінювання управлінських процесів закладу освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Тема 1.11. Інформаційно-аналітична система EvaluEd для інституційного аудиту і самооцінювання освітнього та управлінського процесів ЗЗСО

Цифровізація процедур оцінювання якості освіти. Спеціалізована інформаційна (автоматизована) система зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти «EvaluEd», яка допомагає структурувати та автоматизувати обробку даних про освітні та управлінські процеси. Алгоритм проходження процедури самооцінювання закладом освіти в інформаційно-аналітичній системі «EvaluEd». Механізми автоматичного збору, обробки й візуалізації даних, отриманих під час самооцінювання чи аудиту. Використання отриманої інформації для оцінювання якості освітнього та управлінського процесів. Прийняття керівниками обґрунтованих управлінських рішень на основі аналітичних звітів системи.

Тема 1.12. Самооцінювання освітніх і управлінських процесів у ЗЗСО: нормативно-правові вимоги та загальні методичні рекомендації

Нормативно-правовий статус СОУП. Нормативно-правова база організації процедури СОУП в ЗЗСО (накази МОН та ДСЯО). Взаємозв'язок процедури ІА та СОУП: завдання, механізми, методики та інструменти. Автономія ЗЗСО як фактор вдосконалення процедури СОУП.

Тема 1.13. Порядок проведення самооцінювання в ЗЗСО: формування експертної групи, методика проведення, вибір моделі, рекомендації щодо покрокової реалізації

Алгоритм проведення СОУП в ЗЗСО. Формування СОУП як етапу ВСЗЯО. Визначення кола експертів з організації проведення СОУП (формування робочої групи). Вибір механізму та моделі СОУП. Планування проведення та використання результатів СОУП.

Тема 1.14. Розроблення положення про проведення самооцінювання освітніх і управлінських процесів у ЗЗСО

Порядок проведення ІА в ЗЗСО. Адаптація нормативно-правової бази ІА до завдань проведення СОУП. Розроблення внутрішньошкільного положення про проведення СОУП. Оформлення у вигляді додатків до положення відповідних інструментів та шаблонів документів.

МОДУЛЬ 2. Моніторингові дослідження як чинник формування й розвитку ВСЗЯО в ЗЗСО. Моніторингова складова інституційного аудиту та самооцінювання

Тема 2.1. Зв'язок між інституційним аудитом, процедурою самооцінювання, моніторингом якості освіти та соціологічними дослідженнями. Загальне поняття про моніторинг та моніторинг якості освіти

ВСЗЯО в ЗЗСО та її структура. ІА, СОУП та МЯО як джерела оцінки якості освіти та освітньої діяльності закладу освіти. Моніторинг, моніторинг якості освіти

та моніторинг освітньої діяльності: специфіка термінології, типові помилки інтерпретації.

Тема 2.2. Моніторинг якості освіти: нормативно-правове поняття та вимоги до проведення. Положення про проведення внутрішнього моніторингу якості освіти в ЗЗСО

МЯО та його види. Порядок проведення моніторингу якості освіти в ЗЗСО згідно з наказом МОН України № 54 від 16.01.2020 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти». Принципи, суб'єкти, етапи, терміни, програма, методи, форми, умови проведення МЯО. Питання нормативно-методологічного забезпечення МЯО. Внутрішньошкільне положення про внутрішній МЯО.

Тема 2.3. Тематика моніторингових досліджень у ЗЗСО. Планування МЯО в стратегічному та щорічному планах. Положення про моніторинговий центр ЗЗСО

Джерела для визначення доцільних, актуальних тем моніторингових досліджень у ЗЗСО. Базові нормативні акти, які пропонують (рекомендують) теми моніторингових досліджень. Актуальна проблематика моніторингових досліджень, рекомендованих до проведення в рамках формування ВСЗЯО та підготовки ЗЗСО до проходження ІА. Ранжування тем (напрямків) МЯО за ступенем пріоритетності. Рекомендації щодо визначення тематики власних моніторингових досліджень та планування роботи в цьому напрямку. Розробка внутрішньошкільного положення про моніторинговий центр ЗЗСО.

Тема 2.4. Основні етапи проведення моніторингового дослідження. Вимоги до змісту та структури програми моніторингу якості освіти

Етапування внутрішнього МЯО: планування та підготовка; розроблення програми; проведення дослідження; збір та оброблення результатів; аналіз та інтерпретація; оприлюднення результатів. Програмування внутрішнього МЯО: мета й завдання, суб'єкти, об'єкт(и), форми та методи, індикатори, умови, процедури проведення, порядок визначення результатів, строки та форми узагальнення результатів. Документаційне забезпечення МЯО.

Тема 2.5. Розроблення науково-методологічної складової програми моніторингу якості освіти: визначення вимог, критеріїв, індикаторів, методів, інструментів

Поняття «науково-методологічний супровід моніторингу». Суб'єкти, які мають право здійснювати науково-методологічний супровід внутрішнього МЯО. Технологічні підходи до формування науково-методологічного супроводу МЯО. Рекомендації щодо забезпечення науково-методологічного супроводу МЯО в ЗЗСО.

Тема 2.6. Розроблення програми внутрішнього моніторингового дослідження за актуальним для ЗЗСО напрямом

Практична робота з формування робочої програми внутрішнього МЯО, актуального для ЗЗСО (тема визначається за результатами опитування слухачів). Структура заняття відповідає вимогам тем 2.4 та 2.5.

Тема 2.7. Аналітичне опрацювання результатів внутрішніх моніторингів якості освіти. Формулювання висновків, вироблення практичних рекомендацій, підготовка звітів. Формування бази даних МЯО

Організаційні особливості завершального етапу МЯО: оброблення, аналіз та інтерпретація результатів. Накопичення результатів у відповідних інформаційних формах (таблицях, базах, масивах первинних даних). Методика та структура аналітичного опрацювання. Рекомендована структура звіту. Методологічний зв'язок мети, завдань, висновків та практичних рекомендацій. Обговорення результатів МЯО та їх імплементація у внутрішню документацію ЗЗСО.

МОДУЛЬ 3. Соціологічні дослідження як чинник формування й розвитку ВСЗЯО в ЗЗСО. Соціологічна складова інституційного аудиту, самооцінювання та моніторингів якості освіти

Тема 3.1. Соціологічні дослідження в ЗЗСО: нормативно-правові вимоги, функції, види. Організаційні аспекти проведення соціологічних досліджень. Положення про соціологічну службу ЗЗСО

Поняття про соціологічні дослідження в закладах освіти в Законі України «Про освіту». Соціологічні методи дослідження. Місце соціологічних методів збору інформації в ІА, СОУП, МЯО та менеджменті організацій. Перспективи створення соціологічних служб в органах управління освітою та ЗЗСО. Організація та планування діяльності позаштатної соціологічної служби в ЗЗСО, Положення про соціологічну службу в ЗЗСО.

Тема 3.2. Анкетне опитування в ЗЗСО: розроблення інструментів (вимоги до анкет, типи питань, алгоритм створення анкети)

Вимоги до анкет. Функції преамбули та вимоги до її оформлення. Розповсюджені недоліки анкет. Класифікація питань за змістом. Класифікація питань за логічною природою. Класифікація питань за психологічною функцією. Класифікація питань за характером відповідей. Алгоритм розроблення анкети.

Тема 3.3. Фокус-групові дослідження в ЗЗСО як різновид соціологічного дослідження: нормативно-правова база, сутність, мета, організація та проведення

Нормативно-правова база проведення ФГД. Основні характеристики ФГД. Переваги та недоліки ФГД. Визначення напрямів дослідження. Правила проведення. Роль модератора. Технічна фіксація ходу обговорення та результатів. Інструкція для учасників. Стилі проведення. Вербальні та невербальні прийоми модерації при проведенні фокус-груп. Формалізація дослідження: визначення мети, завдань, структури, запитань, вибірки учасників, підготовка сценарію, виготовлення протоколу, фіксація результатів, аналіз даних та підготовка звіту.

Тема 3.4. Проведення тренувального ФГД зі слухачами навчальної групи за актуальною для ЗЗСО темою

Проведення тренувального ФГД зі здобувачами освіти (тема визначається за результатами опитування слухачів курсів). Заповнення протоколу за результатами групового інтерв'ю.

Тема 3.5. Аналітичне опрацювання результатів тренувального ФГД зі слухачами навчальної групи: аналіз отриманих даних, формулювання висновків та практичних рекомендацій. Підготовка звіту про ФГД

Узагальнення інформації, зібраної під час тренувального ФГД. Підготовка звіту: опис отриманих результатів, загальні результати, висновки та практичні рекомендації. Обговорення результатів ФГД та їх імплементація у внутрішню документацію ЗЗСО. Підготовка інформаційного повідомлення про ФГД.

Тема 3.6. Соціологічні процедури та інструменти в рамках інституційного аудиту та процедури самооцінювання. Технології підвищення рівня соціологічної культури учасників освітнього процесу

Соціологічні інструменти, визначені ДСЯО України для проведення ІА та рекомендовані для проведення СОУП в ЗЗСО. Методика використання соціологічних інструментів та оцінки за їх допомогою якості ВСЗЯО ЗЗСО. Рекомендації щодо підвищення рівня соціологічної культури учасників освітнього процесу у повсякденній діяльності ЗЗСО.

Тема 3.7. Розроблення анкети для проведення опитування за актуальним для ЗЗСО напрямом (на вибір слухачів курсу)

Складання преамбули до анкети. Використання програми дослідження для визначення кола аспектів, що мають бути охоплені питаннями. Застосування прийому «мозковий штурм» для складання переліку питань. Використання класифікацій питань для складання анкети. Апробація анкети. Удосконалення анкети з урахуванням результатів апробації.

Тема 3.8. Анкетне опитування в ЗЗСО: апробація інструментів, їх добір та адаптація

Апробація анкет. Удосконалення інструментів з урахуванням результатів апробації. Ключові правила добору анкет. Дотримання принципів академічної доброчесності при запозиченні інструментів. Застосування критичного мислення при доборі анкет. Зміст процесу адаптації анкет до дослідницьких потреб та особливостей умов проведення опитування.

Підсумкова конференція

Презентація результатів професійної діяльності та набутого досвіду. Представлення практичних напрацювань, обговорення актуальних питань оцінювання освітніх та управлінських процесів, підбиття підсумків навчання та визначення перспектив професійного розвитку.

Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Тренінг по відпрацюванню технології заповнення експертом форми спостереження за педагогічною діяльністю під час інституційного аудиту.
2. Практичне завдання по темі «Експертна робота в ІАС EvaluEd: від аналізу до узагальнення».
3. Практичне завдання «Розробка конструктивних управлінських рекомендацій для керівника ЗЗСО».
4. Розроблення проекту внутрішньошкільного положення про внутрішній моніторинг якості освіти.

5. Розроблення проекту внутрішньошкільного положення про СОУП.
6. Розроблення проекту внутрішньошкільного положення про соціологічну службу.
7. Розроблення проекту внутрішньошкільного положення про моніторинговий центр.
8. Розроблення програми моніторингу якості освіти.
9. Тренувальне фокус-групове дослідження для здобувачів світи.
10. Соціологічне дослідження зі здобувачами освіти щодо якості курсів та очікувань від методичного супроводу.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 р. № 4742-IX . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>
2. Про внесення змін у додатки до наказу Державної служби якості освіти України від 29.03.2021 №01-11/25 «Про забезпечення проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти» : наказ ДСЯО № 01-11/58.
3. Про внесення змін у додатки до наказу Державної служби якості освіти України від 29.03.2021 № 01-11/25 «Про забезпечення проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти» : наказ ДСЯО України № 01-11/58.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 16.04.2026 № 641.
5. Про затвердження рекомендацій щодо забезпечення прозорості та доброчесності в діяльності ЗЗСО – посібника «Освітній навігатор», розроблених Національним агентством з питань запобігання корупції» : наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2025 №734.
6. Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54.
7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
9. Про порядок проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.01.2019 № 17 (зі змінами).

Основна література

1. Білошицький С., Мітягіна С. Фокус-групові дослідження в ЗЗСО як складова ВСЗЯО та моніторингів якості освіти: актуальність, переваги, рекомендації. Хмельницький: ХОППО ім. А. Назаренка. 2026. 57 с.

2. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О., Лінник О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ. Державна служба якості освіти. 2021. 350 с.
3. Мітягіна С.С. Збірник вправ з розроблення анкет для моніторингових і соціологічних досліджень. Хмельницький. 2018. 36 с.
4. Мітягіна С. С., Кучерук А. В. Долаємо перешкоди – підвищуємо ефективність (Психологічні аспекти моніторингових досліджень у закладі освіти). Хмельницький. 2023. 27 с.
5. Моніторингові процедури як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі ЗСО (Дидактичні матеріали для навчальних занять і тренінгів) / Розробники С. Білошицький, С. Мітягіна. Хмельницький. 2023. 55 с.
6. Освітній навігатор : посібник / Офіс доброчесності НАЗК. [Київ], 2025. [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2025/03/17/ho-posibnyk-osvitniy-navihator-nazk-17-03-2025.pdf>.
7. Розроблення документаційного забезпечення моніторингу якості освіти в закладі ЗСО / Розробники С. Мітягіна, А. Теслик. Хмельницький. 2022. 32 с.
8. Самооцінювання освітніх і управлінських процесів у закладі загальної середньої освіти: нормативно-правова база та методичні рекомендації / Уклад. та розр. Білошицький С., Мітягіна С. Хмельницький: ХОППО ім. А. Назаренка, 2025. 35 с.
9. Соціологічні дослідження в шкільному колективі: функції, методи, організація проведення та інтерпретація результатів: Методичний посібник для педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів / Уклад. С.В. Білошицький, С.С. Мітягіна. Хмельницький. 2016. 93 с.
10. Соціологічна служба в закладі ЗСО як елемент ВСЗЯО: педагогіко-управлінський потенціал, технології діяльності, порядок організації // Авт.-уклад. Білошицький С.В., Мітягіна С.С. Хмельницький: ХОППО ім. А. Назаренка. 2023. 72 с.

Додаткова література

1. Білошицький С., Мітягіна С. Науково-методичні та навчально-організаційні сервіси ХОППО ім. А. Назаренка щодо формування ефективної ВСЗЯО в закладах освіти Хмельниччини. *Управління закладом освіти в умовах реалізації Концепції Нової української школи і нових суспільних викликів: досвід та перспективи*: зб. матеріалів II Всеукраїнської наук.-практ. конф. / за ред. В. В. Гуменюк, С.В. Білошицького. Хмельницький : ХОППО, 2025. 287 с. С.15-18.
2. Білошицький С., Мітягіна С. Позаштатна соціологічна служба ЗСО як фактор забезпечення якості освіти. *Орієнтири національної освіти в умовах сьогодення* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. з міжнар. участю (16 травня 2025 р., м. Луцьк) / упоряд.: Н. О. Рубльова. Луцьк: Волинський ІІПО, 2025. С. 80-85.
3. Білошицький С. В., Мітягіна С. С. Соціологічні дослідження в ЗСО як комунікативна технологія та фактор забезпечення якості освіти. *Стратегія формування комунікативної культури в освіті : аксіологічні та безпекові орієнтири* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (18 жовтня 2024 р.) / За заг. ред. І. В. Балащенко. Одеса. 2024. С. 10-14.

4. Білошицький С., Мітягіна С. Соціологічні дослідження в сучасному ЗЗСО як інструмент управління організацією та якістю освіти. *Розвиток системи управління організацією: європейська практика та досвід України*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю (14 травня 2025 року) (електронне видання). Харків. 2025. С. 266-271.

5. Мітягіна С. С. Моніторингові та соціологічні дослідження в регіональній системі післядипломної педагогічної освіти. *Післядипломна педагогічна освіта в умовах децентралізації та модернізації: регіональний аспект*: монографія / За заг. ред. В. Є. Береки. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2017. С. 124-140.

6. Мітягіна С. С. Підвищення рівня моніторингової культури освітянина як складова особистісно-професійного розвитку педагогів в умовах післядипломної освіти. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти*: зб. наук. праць І Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції (24 травня 2017 року, Суми) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sites.google.com/view/professional-education-kaf/діяльність-кафедри/всеукраїнська-конференція>